
Felles europeisk arbeidsmarked – konsekvenser for Baltikum

Aadne Aasland

Forsker, NIBR

Norden i Fokus 12. oktober 2005

Forhold som påvirker migrasjon

(fra Eldring/Dølvik)

- Forskjeller i økonomiske vilkår, herunder lønnsnivå og levekostnader, mellom hjemlandet og vertslandet
 - Sysselsettingsmuligheter i hjemlandet og vertslandet
 - Geografisk nærhet og transportkostnader
 - Tradisjoner og sosiale nettverk
 - Etniske og politiske forhold
 - Kultur og språk
 - Rettslig og institusjonell regulering av arbeidsinnvandring
 - Forskjeller i sosiale ytelser mellom hjemlandet og vertslandet
-

Forhold som påvirker migrasjon

(fra Eldring/Dølvik)

- **Økonomiske vilkår**
 - **Sysselelingsmuligheter**
 - Geografisk nærhet og transportkostnader
 - Tradisjoner og sosiale nettverk
 - Etniske og politiske forhold
 - Kultur og språk
 - Rettslig og institusjonell regulering av arbeidsinnvandring
 - Forskjeller i sosiale ytelser mellom hjemlandet og vertslandet
-

-
- Demografiske forhold
 - Motivasjon for migrasjon

 - Positive og negative konsekvenser
-

Økonomiske forhold

- Kraftig økonomisk vekst fra århundreskiftet (5-9% per år)
 - Men:
 - Store inntektsforskjeller (Gini koeffisient fra 0,36)
 - Store forskjeller by/land
 - Enkelte regioner nyter ikke godt av veksten
 - Mye å ta igjen
-

BNP (PPP) per capita, internasjonale dollar 2004

2.	Norge	40.005
8.	Danmark	33.089
20.	Sverige	28,205
46.	Estland	15,217
50.	Litauen	12,980
55.	Latvia	11,980

Human development index: blant de fire med lavest score i EU – Latvia lavest.

Lønninger

- Gj.snittlig bruttolønn første halvår 2005
 - Estland: 474 €
 - Litauen 368 €
 - Latvia 323 € (netto 232 €) (+ 17% fra 2004)

 - Minstelønner (april 2005)
 - Estland: 172 €
 - Litauen 145 €
 - Latvia 114 € (ikke justert siden 2004)
-

Arbeidsmarkedet

- Enorme omstillinger i arbeidslivet
 - Arbeidsledighet på EU-nivå (8-10% av arbeidsstyrken)
 - Store regionale forskjeller (20% i NØ-Estland, og Latgale)
 - Stor andel langtidsledige (50% lenger enn ett år)
 - Arbeidsstyrke omtrent som EU: høyere blant kvinner, lavere blant menn. Generelt: ikke flere i arbeidslivet
 - Lav andel av unge i arbeidslivet, fremdeles høy ungdomsledighet?
 - Primærnæringene
 - Mangel på arbeidskraft innen bygg/anlegg, tekniske fag
 - Offentlige stillinger (leger, politi, lærere)
 - Mer bruk av midlertidig arbeid (Est/Lit), mindre reguleringer, stort grått arbeidsmarked, lav dekning av kollektive avtaler
-

Demografi

- Alltid mye migrasjon, diaspora-befolkninger
 - Fra 1991: Nedgang i folketallet i alle tre land, størst i Latvia
 - Migrasjon
 - Lave fødselstall
 - Foreløpig begrenset innflytelse på sysselsetting
 - På lengre sikt: dramatisk
 - Yngre spesialister vil bli mangelvare
 - Liten grad av politisk motivert migrasjon
-

Motivasjon for å reise ut

- Spørreundersøkelser gir ikke noe entydig bilde
 - Men økonomiske incentiver og sosial kapital (yngre, høyere utdanning mer mobile) viktig
 - Hvorfor flytte til andre EU-land?
 - 1. høyere lønn
 - 2. eventyrlyst (se verden)
 - 3. nyte godt av høyere levestandard i disse landene
 - Hvorfor bli?
 - 1. Familie og venner
 - 2. Uinteressert i å forlate hjemlandet, kulturelle årsaker
 - 3. Manglende språkkunnskaper
 - De fleste ønsker kortvarig opphold i utlandet; 90% ønsker å vende tilbake
-

Til debatt

- Positive og negative konsekvenser av et åpent europeiske arbeidsmarked **for de baltiske land**
 - Vil det tvinge seg fram import av arbeidskraft **til** Baltikum – og hva blir i så fall følgene?
-